

VENDIM
Nr. 66, datë 10.11.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja kryetar i Gjykatës Kushtetuese

Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
-----------------	----------	---	---

Vitore Tusha	anëtare e	“	“
--------------	-----------	---	---

Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
--------------	----------	---	---

Gani Dizdari	anëtar i	“	“
--------------	----------	---	---

Fatos Lulo	anëtar i	“	“
------------	----------	---	---

Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
---------------	----------	---	---

me sekretare Belma Lleshi, në datën 18.7.2017, mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 26 akti, që u përket:

KËRKUES: Piro Haxhistasa, Mirko Haxhistasa, Vangjel Haxhistasa, Koli Papa

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Piro Aleks, Milto Aleks, Katerina Aleks, Atjanka Aleks, Llambi Aleks, Odeta Aleks, Eleonora Aleks, Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Tiranë, Shoqëria “A.B.A.U.” sh.p.k., Zyra Vendore e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Tiranë

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën i vendimeve nr.178, datë 25.1.2013, të Gjykatës së Apelit Tiranë, dhe nr. 00-2015-2123, datë 29.6.2015, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 41, 42, 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, nenet 49/e dhe 86/3 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Besnik Imeraj, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuësve, të cilët kanë kërkuar pranimin e kërkesës, parashtrimet me shkrim të subjekteve të interesuara, Piro Aleks etj., të cilat kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuësit janë trashëgimtarë ligjorë të të ndjerit S.P., i cili ka qenë pronar i një sipërfaqeje trualli prej 1035 m², e ndodhur në Tiranë dhe e regjistruar në regjistrat përkatës. Rezulton se në datën 25.7.1938, ndërmjet shtetasit S.P. (trashëgimlënësi i kërkuësve), në cilësinë e qiradhënësit, dhe shtetasit L.A. (trashëgimlënësi i personave të interesuar), në cilësinë e qiramarrësit, është lidhur një kontratë qiraje që kishte për objekt dhënien me qira të sipërfaqes së truallit të sipërcituar për një periudhë 99-vjeçare, me çmim të përcaktuar dhe me qëllim përdorimin e saj për ndërtim.

2. Rezulton se kjo kontratë qiraje nuk është realizuar për shkak të ndryshimit të regjimit juridik të tokës pas vitit 1944, gjë që solli ndryshimin e legjislacionit ku bazohet kjo kontratë qiraje, Kodin Civil të vitit 1929, duke e shfuqizuar dhe shuarjen e së drejtës së pronësisë mbi tokën për shkak të miratimit të Kushtetutës së Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë të vitit 1976.

3. Pas miratimit të ligjit nr. 7698, datë 15.4.1993, “Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve”, trashëgimtarët ligjorë të shtetasit L.A. (subjektet e interesuara) i janë drejtuar Komisionit për Kthimin dhe Kompensimin e Pronave (KKKP) Tiranë, i cili, me vendimin nr. 93, datë 30.6.1995, ka vendosur që të njohë të drejtën e përdorimit të truallit dhe ndërtimit në favor të tyre, në bazë të kontratës

së qirasë të mësipërme. Po ashtu rezulton se mbi kërkesën e kërkuësve (trashëgimtarëve ligjorë të shtetasit S.P.), KKKP-ja Tiranë, me vendimin nr. 256, datë 4.10.1995, duke iu referuar kontratës së qirasë të vitit 1938, ka vendosur që t'u njohë dhe t'u kthejë pas 99 vjetësh truallin e lirë prej 1035 m² në pronësi të trashëgimlënësit të tyre.

4. Në datën 25.10.1997, subjektet e interesuara Aleksë dhe subjekti i interesuar shoqëria "A.B.A.U." sh.p.k. (ish-shoqëria "Leskova" sh.p.k.) kanë lidhur një kontratë bashkëpunimi nëpërmjet së cilës i vinin kësaj të fundit në dispozicion truallin e lirë prej 1035 m², me qëllim ndërtimin e një godine shumëkatëshe. Në këmbim, sipas kësaj kontrate, trashëgimtarët Aleksë do të përfitonin 21% të sipërfaqes së ndërtimit për secilin kat dhe për bodrumin.

5. Këshilli i Rregullimit të Territorit Tiranë, bazuar mbi këtë kontratë bashkëpunimi, në bazë të ligjit nr. 7693, datë 6.4.1993, "Për urbanistikën", ka miratuar sipas formularit nr. 2 dhe formularit nr. 4, vendimin nr. 4489 prot., datë 11.6.1998, për dhënien e sheshit të ndërtimit, si edhe lejen e ndërtimit nr. 110, datë 21.2.1998, për ndërtimin e një godine 8-katëshe. Pas ndërtimit, ajo është regjistruar në Zyrën Vendore të Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme (ZVRPP) Tiranë, nga ku 79% e sipërfaqes ndërtimore të kësaj godine është regjistruar në favor të subjektit të interesuar, shoqëria "A.B.A.U." sh.p.k., ndërsa 21% e sipërfaqes ndërtimore i është kaluar në pronësi subjekteve të interesuara Aleksë.

6. Kërkuësit i janë drejtuar gjykatës me padi me objekt konstatimin e pavlefshmërisë absolute të vendimit të KKKP-së Tiranë nr. 93, datë 30.6.1995, ndryshimin e vendimit të KKKP-së nr. 256, datë 4.10.1995, dhe kthimin e pronës kërkuësve, detyrimin e subjekteve të interesuara (të paditur në procesin civil) që t'i njohin kërkuësit pronarë mbi truallin me sipërfaqe 1035 m² dhe mbi 21% të sipërfaqes së godinës, si edhe kthimin e tyre kërkuësve.

7. Me vendimin nr. 3648, datë 16.4.2012, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur: *"Pranimin pjesërisht të padisë. Anulimin e vendimit nr. 93, datë 30.6.1995, të KKKP-së Tiranë. Ndryshimin e vendimit nr. 256, datë 4.10.1995, të KKKP-së Tiranë, duke hequr kushtin e kthimit të pronës paditësve pas 99 vjetëve, e duke e lënë në fuqi për pjesën tjetër... Rrëzimin e kërtimeve të tjera."*

8. Me vendimin nr. 178, datë 25.1.2013, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur ndryshimin e vendimit të mësipërm të Gjykatës së Rrethit Gjyqësorë Tiranë dhe rrëzimin e kërkesëpadisë si të pabazuar në ligj e prova. Kundër këtij vendimi, kërkuësit kanë paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë.

9. Me vendimin nr. 00-2015-2123, datë 29.6.2015, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi ka vendosur mospranimin e rekursit me arsyetimin se nuk përmban shkaqe nga ato të parashikuara në nenin 472 të Kodit të Procedurës Civile (KPC).

II

10. **Kërkuësit Piro Haxhistasa etj.** i janë drejtuar me kërkesë Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) sipas objektit, duke paraqitur këto shkaqe në mënyrë të përmbledhur:

10.1 Është cenuar e drejta e pronës private nëpërmjet akteve të pushtetit publik, që janë vendimet gjyqësore objekt kërkesë. Gjykatat nuk janë mbështetur në nenin 13 të KPC-së, por ato kanë pranuar se kontrata e vitit 1938, që rregullohej në bazë të dispozitave të Kodit Civil të vitit 1929, është ende e vlefshme, edhe pse pas vitit 1944 këto dispozita u shfuqizuan. Të vetmet dispozita të Kodit të vitit 1929 që mund të gjejnë zbatim edhe në ditët e sotme janë ato për trashëgiminë. Gjykatat nuk patën parasysh as dispozitat e ligjit për kthimin dhe kompensimin e pronës dhe në kundërshtim flagrant me to pranuan se kontrata e lidhur për 99 vjet është e ligjshme dhe e vlefshme. Po ashtu, ato kanë vepruar edhe në kundërshtim me ligjin për urbanistikën, pasi kërkesën për leje ndërtimi mund ta bënte vetëm pronari. Për arsye se gjykatat e zakonshme nuk u mbështetën në këto dispozita, subjektet e interesuara, në kundërshtim me nenin 41 të Kushtetutës,

janë bërë pronarë të truallit dhe godinës së ndërtuar mbi të.

10.2 Interpretimi që Gjykata e Apelit u ka bërë neneve të Kodit Civil të vitit 1929 është një interpretim dhe zbatim haptazi i gabuar i tij, që ka çuar në cenimin e së drejtës së pronës, pasi si pasojë e tij kërkuesve u është shuar e drejta e pronësisë. Gjykata ka vepruar në kundërshtim me interpretimin dhe zbatimin që u kanë bërë këtyre dispozitave Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me vendimin nr. 46, datë 10.4.2001, i cili nuk është marrë parasysh thjesht me argumentin se ai nuk është vendim unifikues.

10.3 Është cenuar parimi i arsytimit të vendimit gjyqësor. Ky cenim konstatohet në aspektin e përmbajtjes dhe të lejimit të kontradiktave në vendimin e kundërshtuar. Në vendimin e saj, për sa i përket aspektit faktik të gjykimit, duke iu referuar kontratës së qirasë të vitit 1938, të lidhur mes shtetasve S.P. dhe Ll.A., Gjykata e Apelit pohon se e drejta që kishte fituar trashëgimlënësi i subjekteve të interesuara ka qenë një e drejtë subjektive e kufizuar në kohë, për 99 vjet, dhe se kjo kontratë nuk e ka humbur fuqinë e saj juridike. Nga ana tjetër, ajo gjykatë, në kundërshtim të hapur me sa ka konstatuar vetë, u ka njohur subjekteve të interesuara të drejtën absolute dhe ekskluzive të pronësisë mbi truallin dhe sipërfaqen ndërtimore të ngritur mbi të, duke zhveshur kërkuesit, trashëgimtarë të ish-pronarit S. P., përfundimisht nga e drejta e pronës.

10.4 Është cenuar e drejta e aksesit dhe e ankimit në gjykatë. Kërkuesit, bazuar në nenin 472 të KPC-së, i kanë ngritur në rekurs pretendimet për cenimin flagrant, të menjëhershëm dhe të drejtpërdrejtë të së drejtës kushtetuese të pronës private, si pasojë e interpretimit dhe zbatimit haptazi të gabuar të dispozitave të Kodit Civil të vitit 1929, dhënien fuqi të kontratës së qirasë të vitit 1938 në një kohë që dispozitat e këtij Kodi janë shfuqizuar, moszbatimin e dispozitave të ligjit për kthimin dhe kompensimin e pronave etj. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, edhe pse gjykatat e faktit kishin mbajtur qëndrime diametralisht të kundërta mbi këto çështje, duke dhënë zgjidhje të ndryshme, vendosi mospranimin e rekursit. Ky është vendim standard formal mospranimi, i cili nuk përmban asnjë arsyetim jo vetëm për të kuptuar shkaqet e këtij qëndrimi, por edhe për ta përligjur vendimmarrjen e tij. Në kushtet kur në rekurs ishin ngritur pretendime të rëndësishme për verifikimin e kushtetutshmërisë së procesit të zhvilluar në gjykatat e zakonshme, Gjykata e Lartë, bazuar në natyrën e gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, si dhe në parimin e subsidiaritetit duhej të investohej në shqyrtimin e tyre dhe të mbante një qëndrim të shprehur lidhur me to.

11. **Subjektet e interesuara Piro Aleks i etj.**, në prapësimet me shkrim drejtuar Gjykatës kanë parashtruar sa vijon:

11.1 Ajo që paraqitet nga kërkuesit si shkelje e së drejtës së pronës është veçse një çështje e natyrës civile/private, e cila, megjithëse veçanërisht komplekse, nuk lidhet me aspektin kushtetues dhe të drejtën e pronësisë si një liri thelbësore. E drejta e sipërfaqes sipas doktrinë juridiko-civile është një servitut, një barrë, një e drejtë reale dhe për këtë shkak ajo regjistrohët. Trashëgimtarët e shtetasit Ll. A. janë bërë pronarë të ndërtimit të ngritur, por jo të truallit, tamam ashtu siç ishte rënë dakord në kontratën e vitit 1938.

11.2 Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka shkelur parimin e sigurisë juridike dhe të drejtësisë dhe kjo shkelje është rivendosur nga Gjykata e Apelit Tiranë. Edhe pse ligji nr. 7698, datë 15.4.1993, nuk parashikon restaurimin e të drejtave reale mbi sendet e të tretëve në mënyrë të shprehur, nuk e ndalon atë në asnjë mënyrë dhe mbi të gjitha aplikimi i tij duhet të jetë i tillë që të rivendosë atë gjendje juridike që ekzistonte përpara shtetëzimit.

11.3 Pretendimi për cenimin e standardit të arsytimit gjyqësor është i palogjikshëm dhe nuk gjen vend në zhvillimin e procesit gjyqësor në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm.

11.4 Pretendimi për cenimin e së drejtës së aksesit dhe të ankimit në gjykim është i pabazuar. Gjykata e Lartë në vendimin e saj për këtë çështje ka plotësuar tërësisht standardet kushtetuese.

12. **Subjektet e interesuara, shoqëria "A.B.A.U." sh.p.k., AKP-ja Tiranë dhe ZVRPP-ja Tiranë**, nuk kanë paraqitur prapësime me shkrim para Gjykatës.

III Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkesave

13. Gjykata vëren se kërkesit legjitimohen *ratione personae*, në kuptim të neneve 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 2-vjeçar të parashikuar nga ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, në fuqi në momentin e paraqitjes së kësaj kërkesë. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, Gjykata vëren se pretendimet e ngritura në kërkesë janë të tilla që *prima facie* bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

14. Sipas kërkesave është cenuar standardi i arsyetimit të vendimit gjyqësor, pasi në vendimin e Gjykatës së Apelit konstatohen kontradikta. Sipas tyre, edhe pse ajo gjykatë pranon në vendim se e drejta që kishte fituar trashëgimlënësi i subjekteve të interesuara ka qenë një e drejtë subjektive e kufizuar në kohë, nga ana tjetër u ka njohur atyre të drejtën absolute dhe ekskluzive të pronësisë mbi truallin dhe sipërfaqen ndërtimore të ngritur mbi të. Duke mbajtur një qëndrim të tillë, si dhe duke mos pasur parasysh shfuqizimin e dispozitave të Kodit Civil të vitit 1929 pas vitit 1944, si edhe dispozitat e ligjit për kthimin dhe kompensimin e pronës dhe atij për urbanistikën, ajo u ka cenuar kërkesave të drejtën kushtetuese të pronës private.

15. Gjykata, në analizë të dispozitave kushtetuese dhe atyre procedurale, ka theksuar se vendimet gjyqësore duhet jenë të arsyetuara dhe të përmbajnë: një parashtrim të përmbledhur të rrethanave të faktit, provat mbi të cilat bazohen, arsyet për të cilat gjykata i quan të papranueshme provat e kundërta, si dhe dispozitivin, duke treguar dispozitat ligjore të zbatuara. Vendimi gjyqësor, në çdo rast, duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij, ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse dhe që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm, që kanë çuar në bërjen e një zgjedhjeje ndërmjet disa mundësive. Pra, gjyqtari duhet të shpjegojë arsyet e vendimeve të tij, duke iu referuar fakteve për të cilat është zhvilluar procesi, ligjeve të zbatueshme dhe kërkesave të ndryshme të palëve (*shih vendimin nr. 3, datë 20.1.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Zbatimin e këtij parimi Gjykata e ka vlerësuar rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënë, përmban referenca në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpërmendura. Detyrimi i gjykatave për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit, si dhe masa e arsyetimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr. 39, datë 25.6.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Gjykata ka theksuar se në funksion të realizimit të vëzhgimit publik të administrimit të drejtësisë, si dhe të koherencës së vendimit gjyqësor, në mënyrë që përfundimi i procesit të vlerësimit të gjykatës të jetë i mbështetur, përmbajtja e vendimit përbën premisën për përmbushjen e standardit të arsyetimit të vendimit, i cili në këtë drejtim duhet të plotësojë dhe të përmbajë kriteret e përcaktuara nga dispozitat ligjore përkatëse dhe ato të zhvilluara nga jurisprudenca kushtetuese e konsoliduar (*shih vendimin nr. 3, datë 20.1.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Bazuar në standardet e mësipërme, Gjykata vëren se vendimi gjyqësor i Gjykatës së Apelit nga

pikëpamja formale përmban në pjesën hyrëse palët ndërgjyqëse, objektin e padisë, disponimet e gjykatë së rrethit dhe pretendimet e palës që ka vënë në lëvizje gjykatën. Edhe në aspektin substancial, ky vendim nuk rezulton të jetë jologjik, të ketë kundërthënie, të mos ketë referencë në ligjin e zbatueshëm dhe të mos respektojë elementet e përmendura më sipër, duke përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimit objekt shqyrtimi. Gjykata e Apelit, pasi ka bërë një analizë të çështjes, duke vlerësuar zbatimin e dispozitave ligjore ndaj rrethanave të çështjes konkrete, ka arritur në përfundimin e shprehur në dispozitiv, duke paraqitur edhe argumentet e saj ligjore që kanë çuar në ndryshimin e vendimit të gjykatës së shkallës së parë.

19. Gjykata vlerëson se në thelb pretendimet e kërkuarve lidhen me mënyrën e zbatimit të ligjit dhe të interpretimit të tij nga ana e Gjykatës së Apelit, çështje që nuk bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues, por i përkasin juridiksionit të gjykatave të zakonshme. Në jurisprudencën kushtetuese është theksuar se detyrë e kësaj Gjykate nuk është zgjidhja e një mosmarrëveshjeje juridike për çështje fakti, por identifikimi i fakteve të natyrës kushtetuese, të cilat shërbejnë për realizimin e kompetencave të saj dhe përbëjnë elementin thelbësor në përcaktimin e autoritetit të një gjykimi kushtetues (*shih vendimin nr. 62, datë 23.9.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Bazuar në sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se pretendimi i kërkuarve për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor është i pabazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit dhe të ankimit

21. Sipas kërkuarve është cenuar e drejta aksesit dhe e ankimit në gjykatë, pasi edhe pse ata, bazuar në nenin 472 të KPC-së, kanë ngritur në rekurs pretendime për cenimin e së drejtës kushtetuese të pronës private, Kolegji Civil vendosi mospranimin e tij, edhe pse gjykatat e faktit kishin mbajtur qëndrime diametralisht të kundërta mbi këto çështje, duke dhënë zgjidhje të ndryshme. Gjykata e Lartë, bazuar në natyrën e gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, si dhe në parimin e subsidiaritetit duhej të investohej në shqyrtimin e tyre dhe të mbante një qëndrim të shprehur lidhur me to.

22. E drejta e aksesit u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë, për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. E drejta e aksesit në një organ gjyqësor duhet të jetë një e drejtë që lidhet me themelin dhe jo një e drejtë e pastër formale. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 18, datë 15.3.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Gjykata e ka vlerësuar të drejtën e ankimit ndaj një vendimi gjyqësor të lidhur me të drejtën e aksesit, si pjesë të pandara dhe garanci të procesit të rregullt gjyqësor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës. Sipas jurisprudencës kushtetuese, e drejta e ankimit duhet kuptuar si mundësi e çdo individi për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar individit të drejtën për t'u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj (*shih vendimet nr. 6, datë 26.2.2013; nr. 5, datë 2.3.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Në kuptim të sa më sipër, Gjykata vlerëson se kërkuarët e kanë ushtruar lirisht të drejtën e aksesit dhe të ankimit nëpërmjet paraqitjes së rekursit në Gjykatën e Lartë, por kjo e drejtë nuk presupozon që gjykata duhet ta kalojë çështjen në seancë ose të pranojë kërkimet e palëve në çdo rast. Sipas nenit 480 të KPC-së është në kompetencë të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) të analizojë dhe të vlerësojë nëse shkaqet e ngritura në rekurs janë në përputhje me kërkesat e ligjit. Në rast se Kolegji, në dhomën e këshillimit, krijon bindjen se shkaqet e ngritura në rekurs objektivisht nuk ekzistojnë në dosjen gjyqësore, atëherë është në funksionin e tij të vendosë,

në pajtim me kërkesat ligjore, mospranimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore. Gjykata ka theksuar se kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit gjyqësor, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, atëherë vendimi i Kolegjit, për mospranimin e rekursit, vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr.19, datë 19.7.2005; nr. 22, datë 6.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Edhe në lidhje me arsyetimin e këtyre vendimeve të dhomës së këshillimit, Gjykata, bazuar në jurisprudencën e GJEDNJ-së, ka theksuar se detyrimi që ka gjykata vendëse për të arsyetuar vendimet e saj, nuk mund të interpretohet sikur kërkohet arsyetim i detajuar për çdo pretendim të palës ndërgjyqëse. Masa e arsyetimit të vendimit varet nga natyra e vendimit në fjalë. Arsyetimi i kufizuar i dhënë nga Gjykata e Lartë në formulimin e vendimit në dhomë këshillimi, në mënyrë të nënkuptuar evidenton se aplikanti nuk ka ngritur një nga argumentet ligjore të përcaktuara në dispozitën përkatëse të legjislacionit të brendshëm, që është kusht për pranimin e kërkesës. Gjykata vëren se kur një gjykatë e lartë refuzon të pranojë një çështje, për arsye se mungojnë shkaqet ligjore për ngritjen e çështjes, një arsyetim shumë i kufizuar mund të përmbushë kriterin e nenit 6 të Konventës (*shih vendimin nr. 3, datë 20.1.2017, të Gjykatës Kushtetuese*). Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se nisur nga natyra e pretendimeve të paraqitura në rekurs nga kërkuesit, arsyetimi i kufizuar i vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë (dhomë këshillimi) nuk përbën një mangësi në përmbajtjen e vendimit të asaj gjykate. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë ka vepruar në përputhje në kompetencat e saj ligjore dhe se vendimi i saj nuk vë në dyshim të drejtën e kërkuesve për një proces të rregullt ligjor.

26. Bazuar në sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuesve për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor dhe së drejtës së aksesit dhe të ankimit nuk janë të bazuara dhe se kërkesa nuk duhet të pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Besnik Imeraj, Fatos Lulo

Anëtarë kundër: Vitore Tusha

Anëtarë pjesërisht kundër: Vladimir Kristo

MENDIM PAKICE

1. Për arsye se nuk ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me përfundimin e arritur në këtë çështje, e çmoj të rëndësishme të shprehem me mendim pakice.

2. Siç rezulton nga vendimi, kërkuesit kanë pretenduar se: “U është cenuar e drejta e pronës private, nëpërmjet akteve të pushtetit publik, që janë vendimet gjyqësore objekt kërkesë. Gjykatat nuk janë mbështetur në nenin 13 të KPC-së, por ato kanë pranuar se kontrata e vitit 1938, që rregullohej në bazë të dispozitave të Kodit Civil të vitit 1929, është ende e vlefshme, edhe pse pas vitit 1944 këto dispozita u shfuqizuan. Të vetmet dispozita të Kodit të vitit 1929 që mund të gjejnë zbatim edhe në ditët e sotme janë ato për trashëgiminë. Gjykatat nuk patën parasysh as dispozitat e

ligjit për kthimin dhe kompensimin e pronës dhe në kundërshtim flagrant me to pranuan se kontrata e lidhur për 99 vjet është e ligjshme dhe e vlefshme. Po ashtu, ato kanë vepruar edhe në kundërshtim me ligjin për urbanistikën, pasi kërkesën për leje ndërtimi mund ta bënte vetëm pronari. Për arsye se gjykatat e zakonshme nuk u mbështetën në këto dispozita, subjektet e interesuara, në kundërshtim me nenin 41 të Kushtetutës, janë bërë pronarë të truallit dhe godinës së ndërtuar mbi të” (prg. 10, pretendimi 10.1. i vendimit).

3. Shumica ka analizuar pretendimet lidhur me arsyetimin, aksesin dhe ankimin, duke u shprehur se “pretendimet e kërkuësve për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor dhe së drejtës së aksesit dhe të ankimit nuk janë të bazuara dhe se kërkesa nuk duhet të pranohet” (prg. 26 i vendimit).

4. Sikundër konstatohet, shumica nuk ka marrë në analizë pretendimin e parë të kërkuësve, që është pretendimi për shkeljen e së drejtës së pronës në dimension kushtetues, por u ka dhënë përgjigje vetëm pretendimeve të lidhura me procesin e rregullt ligjor procedural, qëndrim i cili nuk përfaqëson dhe nuk reflekton ndryshimet kushtetuese dhe ligjore të reja të kompetencës së Gjykatës Kushtetuese për të shqyrtuar pretendimet e individëve për cenimin e të drejtave themelore të garantuara me Kushtetutë nëpërmjet një akti publik apo vendimi gjyqësor, siç është dhe e drejta e pronës private në rastin konkret.

5. Sipas nenit 131/1/f të Kushtetutës, përmbajtja e ndryshuar me ligjin nr. 76/2016, datë 22.7.2016, Gjykata Kushtetuese vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e këtyre të drejtave, përveçse kur parashikohet ndryshe në Kushtetutë.

6. Neni 71 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, parashikon: “Çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, kur është palë në një proces ligjor ose kur është bartës i të drejtave dhe i lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, ka të drejtë të kundërshtojë para Gjykatës Kushtetuese çdo akt që cenon të drejtat dhe liritë e parashikuara në Kushtetutë, sipas kriterëve të parashikuara në nenin 71/a të këtij ligji”.

7. Në mendimin tim, shumica nuk duhej të shmangte kompetencën e saj për kontroll substancial të procesit gjyqësor në drejtim të së drejtës së pronës private.

8. Nga sa më sipër, vlerësoj se ajo nuk ka zhvilluar një proces të drejtë gjyqësor ndaj kërkuësve, në këndvështrim të nenit 42 të Kushtetutës të lidhur me nenin 41, pikat 1 dhe 2 të saj. Gjykata Kushtetuese mund të vlerësojë mënyrën e interpretimit dhe zbatimit të ligjit, që në parim u takon gjykatave të sistemit të zakonshëm, vetëm nëse përmes këtij procesi janë cenuar të drejtat kushtetuese të individit dhe jo vetëm ato të lidhura me procesin e rregullt ligjor procedural, sipas perspektivës së re të normave kushtetuese dhe ligjore mbi ankimin kushtetues individual.

Anëtare: Vitore Tusha